

ОПШТИНА ШИД
MUNICIPALITY OF SID

**ЛОКАЛНИ АКЦИОНИ ПЛАН
ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ ПОЛОЖАЈА РОМА
НА ТЕРИТОРИЈИ ОПШТИНЕ ШИД**

ЗА ПЕРИОД од децембра 2020 - децембра 2024. године

Новембар, 2020.године

САДРЖАЈ:

У В О Д.....	3
ОПШТИ ПОДАЦИ О ПОЛОЖАЈУ РОМСКЕ ЗАЈЕДНИЦЕ.....	4
ОБРАЗОВАЊЕ	6
СТАНОВАЊЕ.....	6
ЗАПОШЉАВАЊЕ	7
СОЦИЈАЛНА И ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА	8
ОСНОВЕ ЗА ИЗРАДУ ЛАП-А.....	10
ОПИС ПРОЦЕСА ИЗРАДЕ ЛАП-А.....	11
ПОСТОЈЕЋЕ СТАЊЕ (предуслови за израду ЛАП-а)	13
КЉУЧНИ ПАРТНЕРИ У ИНКЛУЗИЈИ РОМА	14
SWOT АНАЛИЗА по областима	20
Област образовања	20
Област запошљавања.....	21
Област становања.....	22
Област здравствене заштите	23
ЦИЉЕВИ УНАПРЕЂИВАЊА ОБРАЗОВАЊА, ЗАПОШЉАВАЊА, ЗДРАВЉА И СТАНОВАЊА РОМА И РОМКИЊА У ОПШТИНИ ШИД.....	24
ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА ЛАП-А.....	24
Ресурси - буџет	24
Постојећи ресурси потребни за имплементацију ЛАП-а	25
Механизми за примену, праћење и оцењивање ЛАП-а.....	25
ПЛАН КОМУНИКАЦИЈЕ СА ЈАВНОШЋУ	26
АКЦИОНИ ПЛАН ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ ПОЛОЖАЈА РОМА 2020 – 2024	27
ОБЛАСТ ОБРАЗОВАЊА.....	28
ОБЛАСТ ЗАПОШЉАВАЊА.....	34
ОБЛАСТ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ.....	38
ОБЛАСТ СТАНОВАЊА	41

У В О Д

Локални акциони план (ЛАП) за унапређење положаја Рома на територији општине Шид реализује општина Шид, а који је финансијски подржан од Покрајинског Секретаријата за социјалну политику, демографију и равноправност полова под уговором бр. 139-401-6553/2019 – 04 од 16.12.2019.године.

Под процесом локалног акционог планирања за унапређење положаја Рома на територији општине Шид за период 2020 - 2024. године, подразумева се процес доношења одлука о томе које промене значајне за живот Рома локална самоуправа планира да оствари у локалној заједници у току предвиђеног временског периода. Тај процес се заснива на идентификовању најбољег начина ангажовања капацитета свих релевантних актера у заједници у планирању и примени плана. Локални акциони план за унапређење положаја Рома је резултат процеса планирања или планска одлука којом су дефинисани основни начини остваривања циљева ове националне мањине у локалној заједници.

Реализацијом Локалног акционог плана за унапређење положаја Рома и Ромкиња на територији општине Шид циљ је да се постигне унапређење услова живота кроз примену реалних, одрживих и систематских мера. Намера локалне самоуправе је да, кроз сопствена планирана улагања као и удруживањем са средствима из других извора, изгради амбијент за побољшање живота суграђана из ромске заједнице. Све активности су планиране у партнерству са свим чиниоцима који су учествовали у креирању овог документа.

Није занемарљива ни околност да се израдом овог документа и касније спровђењем плана, испуњавају и прописани формални услови Европске уније којим се, поседовањем овог стратешког документа, отварају врата европских фондова за социјалну заштиту, програме и услуге намењене најугроженијем становништву.

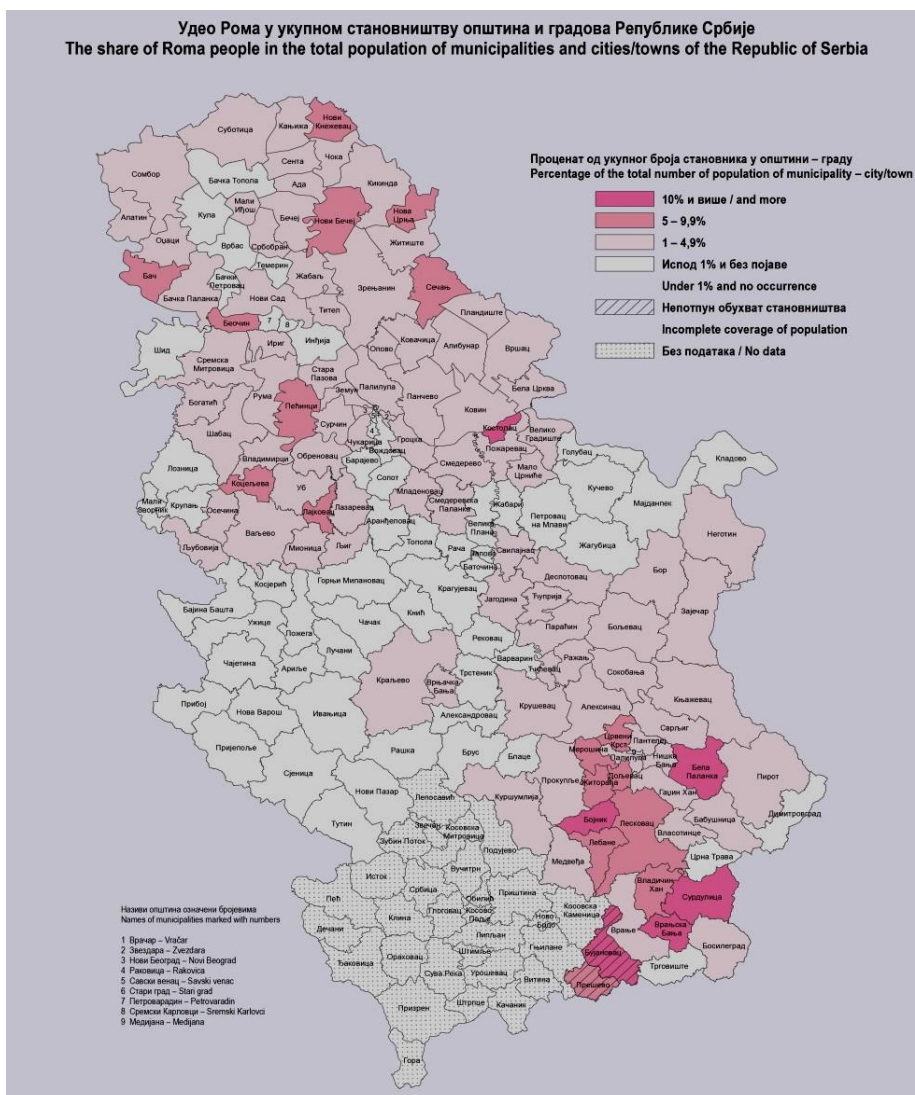
Полазна основа за израду овог документа је Стратегија за социјално укључивање Рома и Ромкиња у Републици Србији за период од 2016 до 2025. године и друге релевантне националне стратегије, као и документи развојног планирања и документи јавне политике вишег нивоа јединице локалне самоуправе.

Локални акциони план (у даљем тексту ЛАП), намењен је представницима локалних власти, ромским активистима, запосленима у образовним и здравственим институцијама, Центру за социјални рад и осталим локалним институцијама и организацијама чије поље рада има везе са унапређењем положаја Рома. Циљ овог акционог плана је да укаже на важност планског и системског приступа у настојању да се постигну минимални помаци у решавању бројних проблема који су повезани са унапређењем Рома у локалној средини.

ОПШТИ ПОДАЦИ О ПОЛОЖАЈУ РОМСКЕ ЗАЈЕДНИЦЕ

Србија се на путу европске интеграције придружила земљама чланицама када је реч о социјалном укључивању Рома и Ромкиња. Као основу за израду ЛАП-а, експертски тим је користио Оквир за националне стратегије за интеграцију Рома, који је Европска комисија, заједно са Европским парламентом, прописала за своје земље чланице, што осигурава наставак сарадње и наставак подршке ЕУ Србији за унапређење положаја Рома и Ромкиња.

У Србији, према званичним подацима живи 148.000 Рома¹. Према подацима ромских удружења грађана, у Србији живи између 400.000 и 600.000 Рома. Највећи број живи у неформалним насељима без основних инфраструктурних услова.

¹ <http://media.popis2011.stat.rs/2012/Nacionalna%20pripadnost-Ethnicity.pdf>

И поред свих иницијатива које је Република Србија предузела током Декаде Рома, процена је да су Роми и даље једна од најугроженијих друштвених група. Влада Србије жели да, кроз удружени напор целог друштва, унапреди њихов положај како би се смањиле неједнакости које постоје између Рома и Ромкиња и остатка становништва.

Национална Стратегија за социјално укључивање Рома и Ромкиња у Републици Србији за период од 2016. до 2025. године, усвојена је на седници Владе Републике Србије 3. марта, 2016. године, уз коришћење искустава из спровођења претходне стратегије (2009-2015) и документа који је назван Полазне основе за израду нове Стратегије.²

Влада Републике Србије је 03. марта 2017. године усвојила Одлуку о оснивању Координационог тела за праћење реализације Стратегије за социјално укључивање Рома и Ромкиња у Републици Србији, за период 2016. – 2025. године. За председницу Координационог тела именована је проф. др. Зорана Михајловић, потпредседница Владе РС и тадашња министарка за грађевинарство, саобраћај и инфраструктуру. Координационо тело има још 12. чланова, који су представници владиних министарстава, канцеларија, тимова и савета.

Координационо тело за социјално укључивање Рома и Ромкиња, уз помоћ Канцеларије за људска и мањинска права и Тима за социјално укључивање и смањење сиромаштва, координира пословима у вези са инклузијом Рома и Ромкиња из Акционог плана за спровођење Стратегије и стара се о успостављању одрживих нормативних и институционалних услова за спровођење стратешких мера и управљању Стратегијом. На покрајинском нивоу ради Канцеларија за инклузију Рома при Покрајинском секретаријату за социјалну политику, демографију и равноправност полова, а на локалном нивоу у 55 општина и градова у Србији раде локални координатори за ромска питања.

Локалне самоуправе располажу механизмима на основу којих могу да управљају и спроводе инклузивне јавне политике, а осим тога Закон о локалној самоуправи их обавезује да се старају о остваривању људских и мањинских права. Овакво усмерење стратешких мера омогућава праћење остваривања права Рома и Ромкиња и напредак у вези са применом инклузивних политика најпре у локалној заједници, а потом и широј заједници. На основу непосредних података и информација, локалне самоуправе могу да унапреде инструменте и механизме помоћу којих је могуће елиминисати узроке отежаног приступа правима и структурног сиромаштва Рома и Ромкиња. С тим циљем, Влада путем Стратегије истиче потребу да локалне самоуправе припремају и усвајају локалне акционе планове, усклађене са реалним, општим и локалним економским и социјалним развојем, да се обучавају стручни тимови у локалној самоуправи који би били способни да припреме, спроводе и управљају локалним стратегијама социјалног укључивања Рома и Ромкиња, и да локалне самоуправе обезбеде средства у локалним буџетима за спровођење социјалног укључивања Рома и Ромкиња и осигурају доследно утврђивање одговорности за спровођење дефинисаних мера.

² <http://www.ljudskaprava.gov.rs/index.php/vesti/1516-vlada-usvojila-strategiju-za-socijalno-ukljucivanje-roma-i-romkinja-za-period-2016-do-2025-godine>

Прикупљање података о остваривању економских, социјалних и културних права, међу којима су право на рад, становање, социјалну заштиту, образовање и запошљавање од суштинске је важности за процес унапређења приступа овим правима за све, па и за Роме. Комитет УН за економска и социјална права тражио је од Републике Србије да поменуте податке прикупља редовно, у односу на показатеље који су везани за људска права, и разложено – између осталог и у односу на етничко порекло.

ОБРАЗОВАЊЕ

Поред тога што спада у основна људска права, образовање је и предуслов за остваривање многих других људских права – оно је неопходно како за излазак из сиромаштва, које је препознато као преовлађујући проблем ромске националне мањине, тако и за пуно друштвено укључивање Рома и Ромкиња. Истраживање вишеструких показатеља о положају жена и деце у Републици Србији³, указују да је тек 80% деце из ромских насеља која су похађала први разред основне школе похађало и предшколски припремни програм (код опште популације обухват је 98%), а само 69% ромске деце кренуло је у први разред основне школе на време (код опште популације је 97%), 64% деце ромске националности заврши основну школу (код опште популације је 93%). Свега 22% деце ромског порекла похађа средњу школу (код опште популације је 89%). Посебан проблем је то што девојчице напуштају школовање и заснивају породице између 15. и 19. године. Чак 43% девојчица ромске националности у овом узрасту прекида школовање ради удаје. Код девојчица исте доби у општој популацији овај проценат је 4%.

Последице искључености из образовања утичу на конкурентност Рома и Ромкиња на тржишту радне снаге – удео неписмених у укупној ромској популацији старијој од девет година са 15,1% и даље је изнад националног просека од 2%. Забрињавајући су подаци који указују на стечени степен стручне спреме: преко 1/3 Рома и Ромкиња – 34,2% нема завршену осмогодишњу школу, 1/3 Рома и Ромкиња има основно образовање; удео Рома и Ромкиња са средњим образовањем је 11,5%, а са високим само 0,7%.

СТАНОВАЊЕ

Ромска насеља су просторне градске и ванградске (сеоске и приградске) целине претежно настајене припадницима ромске националне мањине, често виђена и као места просторне и друштвене сегрегације Рома и Ромкиња. Према проценама стручњака, око 70% Рома и Ромкиња у Републици Србији живи у ромским насељима од којих је 58% настало пре 1945. године, што укључује и 47% насеља насталих пре почетка XX века.

⁴У Србији је 2015. године мапирано 583 „подстандардних“ ромских насеља, од којих је знатан део настао пре више од 45 година.

³ Истраживање је 2014. године спровео Републички завод за статистику, уз техничку и финансијску подршку UNICEF-а,

⁴ ОЕБС, *Основне карактеристике подстандардних ромских насеља у Србији*. Београд: Мисија ОЕБС-а у Србији, 2015, <http://www.osce.org/sr/serbia/159746?download=true>

- у региону Војводине 65% насеља старије је од 45 године,
- у јужној и источној Србији 61%,
- у региону Шумадије и западне Србије 53%, док је у региону Београда, овај проценат најнижи и износи 33%,
- 57% Рома и Ромкиња у Србији живи у ромским насељима,
- 73% Рома и Ромкиња има мање од 10 м² по члану домаћинства у односу на 26% већинско становништво,
- 54% ромских домаћинстава у кући не поседује купатило, према нешто мање од 10% неромских домаћинстава.

Наведени услови становања имају велики утицај на успешност наредне генерације на успех у школи и друштву.

ЗАПОШЉАВАЊЕ

На основу процена направљених од Светске банке и Програма Уједињених нација за развој, а на основу регионалних истраживања међу Ромима у организацији УНДП-СБ-ЕК (из 2011. и 2017. године), маргинализовани Роми у Србији имају ниже стопе запослености од неромских суседа, а јаз у односу на неромске суседе други је по висини на Западном Балкану. Тек нешто више од петине маргинализованих Рома 15-64 године старости било је запослено 2017. године, у односу на 40 одсто њихових неромских суседа из исте старосне групе. Такође, постоји значајан родни јаз: 2017. године, стопа запослености маргинализованих Ромкиња износила је само 9 одсто; међу мушкарцима, она је била преко три пута виша.

Роми имају мање шансе да учествују на тржишту рада од њихових неромских суседа; за обе групе забележен је пад између 2011. и 2017. године, а јаз се продубио. Само трећина маргинализованих Рома 15-64 године старости учествовала је на тржишту рада 2017. године, што је пад у односу на 52 одсто из 2011. Јаз између две групације се удвостручио. Стопа незапослености маргинализованих Рома далеко је виша од стопе незапослености њихових неромских суседа; незапосленост је слично погодила обе групације између 2011. и 2017. године. Тридесет седам одсто економски активних маргинализованих Рома 15-64 године старости било је запослено 2011. године. Пад стопе незапослености међу маргинализованим Ромима углавном су узроковале жене: стопа незапослености међу незапосленим Ромкињама опала је са 67 одсто 2011. године на 50 одсто 2017. (за мушкарце, овај пад био је са 39 на 33 одсто).

Неформално запослење и даље је веома присутно међу ромском популацијом, а јаз у односу на неформално запослење највиши је на Западном Балкану. Док је 75 одсто маргинализованих Рома 15-64 године старости било неформално запослено 2011. године, ова стопа је опала на 71 одсто 2017. Неформално запослење се такође брже смањује током протеклих година код неромских суседа, али и даље постоји приличан јаз од 56 процентних поена, који је највећи у региону.

Већина младих Рома и даље није укључена у запослење, образовање и обуку (НЕЕТ), што их доводи у ризик од социјалне искључености, али је одређени напредак уочен у скорије време, а јаз између ромске и неромске популације се смањује. НЕЕТ стопе за младе (18-24) маргинализоване Роме опале су незнатно између 2011. и 2017. године – са 78 одсто на 73 одсто, чиме је смањен јаз у односу на неромске суседе. Јаз од 31 процентног поена је претпоследњи у региону, одмах изнад Босне и Херцеговине. Упркос позитивним скоријим трендовима, ове стопе су и даље веома високе. Није тешко утврдити разлоге за упорно високе НЕЕТ стопе међу Ромима: достигнут ниво образовања нижи је међу Ромима, а повезаност са тржиштем рада је слабија. Ако посматрамо родне неравноправности код Рома, подаци за 2017. годину показују упечатљиве родне разлике међу младим Ромима: жене имају много веће шансе од мушкараца да буду НЕЕТ: 88 одсто жена 18-24 године старости било је НЕЕТ, у поређењу са 59 одсто мушкараца из исте групације.

Један од услова за успешну интеграцију Рома јесте економско оснаживање и запошљавање, односно стварање бољих услова за повећање запошљивости Рома. Највећи проблеми са којима се Роми суочавају када је запослење у питању јесу низак образовни статус који за последицу има неконкурентност на тржишту рада. На ове аномалије, надовезује се недостатак личних докумената (правно-невидљива лица) као и дискриминација са којом се суочава ромска популација приликом запошљавања. Због ниског образовног статуса, Роми најчешће обављају најтеже и најмање плаћене послове. Иако у неким програмима које нуди Национална служба за запошљавање и друге институције које се баве инклузијом ромске заједнице нуде одређене субвенције за запошљавање, веома мали број Рома бива запослен. Још један од проблема са којима се суочава ромска заједница јесте слаба информисаност о програмима који су намењени слабо запошљивим категоријама становништва. Груписањем према занимањима која обављају може се сагледати и професионална структура Рома и Ромкиња. Област у којој се Роми најчешће радно ангажују јесте сива економија. Већина је изван система запошљавања. Нису легално економски активни и махом се воде као незапослени.

Ниска стопа економске активности, представља последицу друштвено-економске запостављености ове заједнице, економске културе, изразитих политичких баријера у запошљавању. Када се налазе на тржишту радне снаге, раде најтеже и најопасније послове по најнижој цени. Сакупљачи секундарних сировина чине једну од најексплоатисанијих група радника, са најнижом ценом рада.

СОЦИЈАЛНА И ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА

О социјалној и здравственој угрожености Рома и Ромкиња, нарочито деце и жена, указује „Истраживање вишеструких показатеља о положају жена и деце у Републици Србији“⁵, које је 2014. године, уз техничку и финансијску подршку УНИЦЕФ-а, спровео Републички завод за статистику:

⁵<http://www.unicef.rs/files/publikacije/MICS%20Serbia%202005/MICS%20Serbia%20executive%20summary%20SERBIAN.pdf>

- процењена стопа смртности одојчади међу децом у ромским насељима износи 13 на хиљаду живорођене деце, што је дупло већа стопа од националног просека;

- 10% деце у ромским насељима је потхрањено, а 19% заостаје у расту, што је за око пет пута већа стопа у односу на децу из осталих етничких група;

- 13% ромске деце је примило све вакцине на време, односно до краја прве године, а код деце из опште популације тај обухват је 71%;

- према подацима УНИЦЕФ-а, од укупног броја корисника услуга центара за социјални рад 45.050 су припадници ромске националности, што је скоро трећина од укупног броја Рома и Ромкиња пописаних 2011. године. То значи да је у ромској популацији удео корисника услуга социјалне заштите скоро четири пута већи него у укупном становништву у Републици Србији.

- у старосној структури Рома и Ромкиња корисника система социјалне заштите, 47,2% су одрасле особе, 31,1% су старије особе и деца, а младих је 21,7%.

Деца узраста до 17 година чине 27,6% свих корисника центара за социјални рад, а заједно са младима (18–26 година), којих има 9,8%, представљају укупно 37,3% свих корисника центара за социјални рад, а тиме и другу по величини групу корисника центара.

Роми су релативно млада популација. Званична статистика говори да деца узраста до шест година чине преко 15% укупне ромске популације, а да деце узраста од 7 до 14 година има преко 16%. Процењује се да би се број ромске деце у узрасту који одговара припремном периоду за школу (од три до шест година) и основној школи могао кретати приближно између 60.000 и 120.000.⁶

Просечна старост Рома на територији Републике Србије према подацима пописа становништва из 2011. године је 27,2 године. Просечна старост ромских жена и мушкараца је за 14, односно 12 година нижа од просечне старости жена и мушкараца опште популације. С обзиром на раширеност фактора који негативно утичу на стање здравља у ромској популацији као што су сиромаштво, лоши животни услови и друштвена искљученост постоји неопходност предузимања активности на повећању знања и информисања о правима на здравствену заштиту, здрављу и здравим стилевима живота у ромској популацији. У оквиру унапређења здравствене заштите ромске популације која је неодвојива од побољшања животног окружења у ромској заједници посебан значај има унапређење здравствене заштите деце и жена у репродуктивном периоду.

Пописом из 2011. године први пут су обухваћени и бескућници, а према добијеним налазима међу њима је 5.719 Рома и Ромкиња, што је једна трећина од свих пописаних бескућника. Поред тога, пажњу треба скренути и на чињеницу да су пописана 1.553 домаћинстава која живе у просторијама насељеним из нужде. Чланови тих домаћинстава у Попису 2011. године се третирају као секундарни бескућници. Незнатну већину бескућника чине мушкарци (51,1%), а најзаступљенију старосну категорију ових лица представљају деца узраста до 14 година.

⁶ <http://media.popis2011.stat.rs/2012/Nacionalna%20pripadnost-Ethnicity.pdf>

ОСНОВЕ ЗА ИЗРАДУ ЛАП-А

Основа за израду ЛАП-а за унапређење положаја Рома Општине Шид су следећи документи:

- Стратегија за социјално укључивање Рома и Ромкиња у Републици Србији за период од 2016.-2025. године;
- Акциони план за примену Стратегије за социјално укључивање Рома и Ромкиња у Републици Србији;
- Извештај о имплементацији Оперативних закључака са Семинара о социјалном укључивању Рома и Ромкиња у РС;

Оквир за израду ЛАП -а поред домаћих представљају и међународни документи:

- Оквирна Конвенција Савета Европе за заштиту националних мањина;
- Европска повеља о регионалним и мањинским језицима;
- Универзална декларација о људским правима;
- Међународни пакт о економским, социјалним и културним правима;
- Европска социјална повеља СЕ из 1961. (ЕСП бр. 35), додатни протокол исте из 1988. (ЕСП бр.128);
- Ревидирана европска социјална повеља из 1996. (ЕСП 163);
- Међународна конвенција о укидању свих облика расне дискриминације (члан 5);
- Конвенција УНЕСКО против дискриминације у образовању;
- Конвенција о правима детета (чл. 28 и 29);

Препоруке Европске Уније:

- Принципи и смернице за побољшање ситуације Рома засновани на препорукама специјалистичке групе Рома/Цигана, Савета Европе и на препорукама Високог комесара ОЕБС-а за националне мањине, које је усвојила Европска унија (Група СОСЕН) на самиту у Тампереу, децембра 1999.године.

Препоруке Комитета министара Савета Европе:

- Нацрт препоруке КМСЕ државама чланицама СЕ о бољем приступу здравственој заштити Рома у Европи;
- Препорука (2005) 4 КМСЕ државама чланицама о унапређивању услова становања Рома и Травелерса у Европи;
- Препорука (2001) 17 о унапређивању економског и статуса запошљавања Рома/Цигана и Травелерса у Европи;

- Препорука (2000) 4 КМСЕ државама чланицама у вези са образовањем ромске деце у Европи;

Препоруке Парламентарне скупштине Савета Европе:

- Препорука 1633 (2003) Присилан повратак Рома из бивше Федеративне Републике Југославије, укључујући Косово, у Србију и Црну Гору из земаља чланица Савета Европе;
- Препорука 1557 (2002) о правном статусу Рома у Европи;
- Препорука 1203 (1993), у вези са Ромима у Европи;
- Препорука 563 (1969) о ситуацији Цигана и Травелерса у Европи;
- Европска комисије против расизма и нетолеранције Савета Европе (ECRI);
- Борба против расизма и нетолеранције према Ромима, ECRI (98)29;

Високи комесар за људска права СЕ:

- Препоруке Високог комесара за људска права СЕ у Стање људских права Рома у земљама СЕ, 2005;
- Директива Савета 2000/43/ЕЦ од 29. јуна 2000. године, за примену начела равноправног третмана лица без обзира на расно и етничко порекло.

ОПИС ПРОЦЕСА ИЗРАДЕ ЛАП-А

Локални акциони планови за унапређење положаја Рома (ЛАП) представља документ који је урадила радна група коју је именовано председник општина Шид и понудила Општинском већу и Скупштини на усвајање. Радну групу чинили су представници локалне самоуправе, ромске националне заједнице, Центра за социјални рад, Националне службе за запошљавање и основне школе. Менторску подршку пружила је Агенција за консултантске активности ЛИТТЕРА, која је ангажована да ради са радном групом, прати и подржава процес израде документа до његовог усвајања.

Радну групу за израду Локалног акционог плана за унапређење положаја Рома у општини Шид чинили су:

1. Дејан Којић, координатор пројекта;
2. Миленка Субић, народни посланик;
3. Наташа Нонковић, Општинска управа општине Шид;
4. Бранислава Покора, Центар за социјални рад;
5. Весна Славујевић, Национална служба за запошљавање;
6. Слађана Љубојевић, ОШ „Сремски фронт“ Шид;

7. Јован Думитровић, председник Удружења Рома „Šidoskhe Rroma“ Шид
8. Радмила Медић, одборник СО Шид
9. Катарина Митровић, члан Општинског већа

Задаци чланова радне групе су дефинисани и односе се на: испитивање потреба грађана и грађанки у задатој области, дефинисању и предлагању стратешких приоритета, затим утврђивање годишњег акционог плана и износа потребног за реализацију.

Уколико Општина усвоји ЛАП у овом облику, формирана Радна група у свакој од области ЛАП-а, ће пратити имплементацију и биће одговорна за спровођење процеса мониторинга и евалуације. Такође, Радна група ће најмање једном годишње извештавати Скупштину општине о имплементацији ЛАП-а о постигнутим резултатима, предлагати евентуалне измене ЛАП-а и приоритетне пројекте. Радна група ће редовно да консултује и информисе јавност о процесу имплементације ЛАП-а за сваку од области и обезбеђује транспарентност у раду и адекватну друштвену подршку.

Пратећи актуелна дешавања, процес транзиције, приступања Европској Унији, овај ЛАП је усклађен са свим документима који су у овом моменту значајни за унапређење положаја Рома у Републици Србији.

Овај документ целовито разматра проблематику Рома и Ромкиња у Општини Шид, у све четири приоритетне области за живот Рома, и садржи скуп мера и активности разноврсних носилаца као што су доносиоци политичких одлука, институције, органи, удружења грађана и невладине организације. Процесу израде акционих планова је претходила детаљна анализа ситуације у конкретној области. Наиме, најпре је за сваку област дефинисан међународни и национални правни оквир, потом анализа ситуације, постојеће и досадашње иницијативе покренуте у циљу превазилажења постојећих проблема, препоруке за даљу акцију и приоритети на које се треба фокусирати.

Основни принципи и вредности на којима почива предложени ЛАП за унапређење положаја Рома и Ромкиња подразумевају:

- поштовање, заштиту и испуњавање законских права Рома;
- пуно и ефикасно укључивање Рома у све области друштвеног живота;
- поштовање, признавање и промоцију различитости;
- једнаке могућности засноване на једнаким правима;
- родну равноправност;
- спречавање и борбу против свих облика дискриминације и

- спровођење мера афирмативне акције.

ПОСТОЈЕЋЕ СТАЊЕ (предуслови за израду ЛАП-а)

Према степену развијености јединица локалних самоуправа, Општина Шид спада у трећу групу чији је степен развијености у распону од 60% до 80% републичког просека.

Општина Шид се налази на југозападу Војводине и припада Сремском округу. На североистоку се граничи са општином Бачка Паланка (око 15 км), на истоку и југоистоку општином Сремска Митровица (око 45 км). На југу и југозападу од општине Шид налази се Република Српска (око 16,5 км), а на западу и северу је Република Хрватска (око 110 км).

Општина Шид заузима површину од 687 км², представља 3,2% покрајинске територије. У поређењу са другим општинама, Шид спада у групу 10 највећих у АП Војводини. На њеној територији се налази 19 насеља (Адашевци, Бачинци, Батровци, Беркасово, Бингула, Вашица, Вишњићево, Гибарац, Ердевик, Ћипша, Бикић До, Илинци, Јамена, Кукујевци, Љуба, Моловин, Моровић, Привина Глава, Сот, Шид).

Према попису становништва из 2011. године на подручју општине живи 34.188 становника, што чини 1,9% покрајинског становништва. Према густини насељености, општина Шид са 58,6 ст/км² је скоро дупло слабије насељена (1,6 пута) него Покрајина (94,5 ст/км²).

Према полној структури, женска популација преовлађује у већини насеља општине Шид. Мушко становништво је бројније од женског само у 4 насеља: Ердевик, Јамена, Кукујевци и Сот. Стопа феминитета се креће од 881.1 у Бикић До, једном од насеља са малим бројем становника у општини Шид, до 1.099,8 у насељу Гибарац, насељу које такође карактерише мали број становника. Према томе, може се закључити да се полна несразмера јавља у малим насељима.

Просечна старост становништва општине Шид у 2011. износи 42,6 година што показује да је у периоду између два пописа дошло до значајног старења становништва (у 2002. просечна старост је била 39,8 година). Млађе становништво од општинског просека живи само у општинском средишту Шиду (41.4 година), са изузетком једног насеља (Вишњићево). Највећа просечна старост забележена је у Батровцима (45.2 година) и Моловину (44.6 година).

На територији општине Шид, на основу Пописа становништва из 2011. године, 204 особе су се изјасниле да су припадници **ромске националне мањине**. Роми у општини Шид живе дисперзовано међу општом популацијом. У Шиду не постоје неформална насеља. Према проценама локалне самоуправе Роми настањују насеља Шид, Моловин, Бингула, Вишњићево, Адашевци и Беркасово. Према последњој активности мапирања укупно има 101 пунолетан грађанин и око 70 малолетних грађана, припадника ромске заједнице. Основну школу тренутно похађа 31 ромско дете, док је средњу школу уписало само 5 деце.

Ромска деца редовно уписују и похађају основне школе (постоји одређени проценат осипања углавном због миграција). Део деце је обухваћен предшколским програмом. Родитељи у већини случајева воде рачуна о мерама хигијене и уредности деце. На територији општине не постоји педагошки асистент.

66% породица општине Шид су корисници новчане социјалне помоћи, пријављени су на евиденцију Националне службе за запошљавање, баве се сезонским пословима и сакупљањем секундарних сировина, 11% од броја пунолетних је запослено, док три породице поседују сопствени бизнис.

Општина Шид има дугу традицију у успостављању међусекторке сарадње између релевантних институција и цивилног сектора зарад изградње амбијента за успешну инклузију Рома.

Почевши од 2015. године додељује се школски прибор ромским ученицима, као и прехрамбено/хигијенски пакети и новогодишњи пакетићи за децу узраста од 1 до 10 година старости. Посебна мера коју општина реализује од 2015. године је и набавка и додела субвенција за куповину лекова за болесне и куповину медицинских помагала. Од једнократних помоћи локална самоуправа издваја и средства за обезбеђивање огрева за 10 најугроженијих породица, као и једнократне новчане помоћи и исхрану у народној кухињи. Када је у питању област подршке у пословању, општина је по конкурсима обезбедила средства за набавку алата и опреме за прикупљање секундарних сировина.

Кроз пројекат „Смањење сиромаштва кроз могућности запошљавања у циљу приступања Србије Европској унији“, који је Општина Шид у периоду од 2018. до 2020. године реализовала у сарадњи са HELP-ом, а под покровитељством Шведске агенције за међународни развој и сарадњу (SIDA), додељено је 11 грантова за почетнике и микро предузећа, у циљу побољшања могућности запошљавања Рома.

КЉУЧНИ ПАРТНЕРИ У ИНКЛУЗИЈИ РОМА

Р.бр	Сектор	Преглед ситуације
1.	Локална самоуправа	<ul style="list-style-type: none"> ✓ У току 2019. године формиран је одбор Скупштине општине Шид за социјалну политику. ✓ У оквиру општинске управе, у Одељењу за друштвене делатности ангажован је службеник на пословима социјалне заштите, на радном месту – Извршилац за борачко-инвалидску, социјалну и здравствену заштиту. ✓ Формирана Интерресорна комисија - Број деце по ИОП-у у основним школама је 21. Од тога у ОШ „Сремски фронт“ има 11 деце по ИОП-у а у ОШ „Бранко Радичевић“ 10 деце (од којих је 1 ИОП-2). ✓ Локална самоуправа подржава рад удружења у складу са Одлуком о финансирању програма удружења којом је предвиђено да се подршка додељује путем конкурса. ✓ У општини Шид, заштита и унапређење положаја Рома у Локалној самоуправи је у надлежности члана Општинског већа задуженог, између осталог, и за ромска питања.
2.	Социјална заштита	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Са стањем у децембру 2019. године у Центру за социјални рад „Шид“ је запослено укупно 16 радника на неодређено време. ✓ Центар за социјални рад је у прошлој години поднео Захтев за лиценцирање услуге помоћ у кући и личног пратиоца (коју услугу ЦСР врши од септембра 2018. године, а по основу Уговора о делу током 2019. године ангажовано је 8 личних пратилаца по основу уговора о делу и 1 извршилац на неодређено време). Услугу „Помоћ у кући“, за сада, пружа лиценцирана фирма, која је изабрана на тендеру. ✓ Друге установе социјалне заштите - Лиценцирани приватни Дом за смештај старих лица је препознат као ресурс у заједници, који би могао бити укључен у систем пружања ванинституционалих услуга ✓ Центар за социјални рад нема прецизну евиденцију ромских корисника материјалне помоћи с обзиром да није обавезно изјашњавање о националној припадности. ✓ Припадници ромске националне мањине могу да остварују сва права као и друга лица која се нађу у стању социјалне потребе, којима је неопходна друштвена помоћ и подршка ради савладавања социјалних и животних тешкоћа и стварања услова за задовољење основних животних потреба, а која су у складу са Законом о социјалној заштити, Породичним законом и другим законским прописима који се примењују у социјалној заштити. Роми

		<p>не користе никакве посебне услуге социјалне заштите по основу националне припадности, већ као и други корисници остварују права на услуге социјалне заштите и материјалне подршке</p> <p>✓ Најчешће коришћени облици помоћи које нуди ЦСР су: новчана социјална помоћ, једнократна новчана социјална помоћ као и помоћ у натури. Ромска популација је добро информисана о помоћи коју могу добити преко центра.</p>
3.	Образовање	<p>✓ ПРЕДШКОЛСКА УСТАНОВА: “Јелица Станивуковић Шиља” располаже капацитетом за организовање програма предшколског образовања и васпитања као и обавезног припремног предшколског програма.</p> <p>✓ ОСНОВНО ОБРАЗОВАЊЕ: Систем основног образовања је успостављен кроз рад следећих основних школа:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ОШ „Сремски фронт“ Шид 2. ОШ „Бранко Радичевић“ Шид 3. ОШ „Јован Јовановић Змај“, Шид 4. Основна музичка школа „Филип Вишњић“ Шид 5. ОШ „Сава Шумановић“ у Ердевику 6. ОШ „Вук Караџић“ у Адашевцима 7. ОШ „Филип Вишњић“ Моровић <p>Систем инклузивног образовања је успостављен.</p> <p>✓ СРЕДЊЕ ШКОЛЕ:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Гимназија Сава Шумановић Шид, - 1 ученик похађа наставу по ИОП-1), 2. Техничка школа Никола Тесла Шид - нема ученика који похађају наставу по ИОП-у; <p>✓ Предшколску установу похађа 10 ромске од укупно 905 деце. Ромска деца узраста до 5,5 година су далеко мање укључена у програме предшколског образовања. При том потреба ромске деце за овим програмима је већа пошто значајан број њих живи у условима сиромаштва, због чега немају довољно подстицаја за рани развој и учење у оквиру породичног окружења. Из тог разлога, Општина Шид је, у сарадњи са Министарством просвете, науке и технолошког развоја, започела пројекат „Брига за децу је заједничка одговорност“ у оквиру ЕЦЕЦ пројекта „Инклузивно предшколско васпитање и образовање“, који за циљ има промоцију важности раног развоја деце из социјално угрожених и мањинских породица узраста од 0 до 6,5 година. То се великим делом односи и на децу из ромских породица, које су адекватно информисане о овом пројекту и укључене у исти.</p>

		<ul style="list-style-type: none"> ✓ Системом основног образовања у оквиру седам школа обухваћено је 31 ромске, од укупно 2120 деце. ✓ Системом средњег образовања у оквиру две школе обухваћено је 5 ромске, од укупно 727 деце. <p>Највећи проблем у прецизирању ових података произилази из чињенице да се припадници ромске националне мањине не изјашњавају као такви.</p>
4.	Здравство	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Дом здравља Шид - Мрежу примарне здравствене заштите у општини Шид чине Дом здравља и здравствене станице које су стационаране у околним насељима. ✓ У оквиру Дома здравља формиране су следеће службе: Служба опште медицине и амбуланте у селима, све специјалистичке службе, Служба за здравствену заштиту жена, Служба за здравствену заштиту предшколске деце и Служба за здравствену заштиту школске деце и омладине школског узраста, Патронажна служба. Израда Плана Јавног здравља је у току. ✓ Социо-економски услови и маргинализованост ромске заједнице имају негативан утицај на здравље и информисаност о здрављу Рома. Недовољна информисаност се огледа у погледу питања као што су здравље репродуктивних органа и познавање начина преношења вируса ХИВ-а. Рана трудноћа код младих Ромкиња чини ову групацију здравствено најугроженијом. Међу ромском популацијом доминирају исте болести као и код остале популације: кардио-васкуларна обољења, дијабетес, канцер и астма. Бројна истраживања показују да велики број Рома у Србији нема здравствено осигурање. Тешки животни услови резултирају високим стопама смртности деце. ✓ У Дому здравља Шид не постоји евиденција ромских корисника здравствене заштите. У оквиру Дома здравља Шид није запослен ни један представник ромске националности на позицији – Ромски здравствени медијатор. ✓ Најчешћи здравствени проблеми код Рома су болести деце, а код одраслих то су прехладе респираторног типа и повреде. Такође је присутна недовољна информисаност о превенцији, здрављу репродуктивних органа, нежељеној трудноћи и ширењу полно преносивих болести. Највећи проблеми у раду са Ромима су неодазивање на позиве за вакцинацију детета, необавештеност о превентивним прегледима и неодазивање на исте.
5.	Запошљавање	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Број незапослених у Шиду у новембру 2019. износи 2.157 лица.

		<ul style="list-style-type: none"> ✓ У Филијали С. Митровица, ПЈ Шид, реализују се програми и мере из НАП-а. Посредовање у запошљавању лица која траже запослење; професионална оријентација и саветовање о планирању каријере; ✓ Додатно образовање и обука - Програм стручне праксе; Програм приправника за младе са високим образовањем; Програм приправника за незапослене са средњим образовањем; Програм стицања практичног знања за неквалифик.лица, вишкове запослених и незапослена лица на евиденцији дуже од 18.месеци; ✓ Обуке за тржиште рада - Специјална информатичка обука у складу са потребама тржишта рада; Обука на захтев послодавца. ✓ Од субвенција за запошљавање лица из категорија теже запошљивих подразумева се финансијски подстицај у једнократном износу за отварање радних места на којима ће се запошљавати: млади до 30 г. старости, млади у домском смештају, хранитељским породицама и старатељским породицама; старији од 50 година који имају статус вишка запослених, Роми, особе са инвалидитетом, радно способни корисници новчане социјалне помоћи, дугорочно незапослени, жртве породичног насиља. ✓ На евиденцији Националне службе за запошљавање општине Шид у 2020. години, пријављено је укупно 36 лица ромске националности, од којих је 18 жена. ✓ Најзаступљенији су припадници ромске заједнице са првим степеном стручне спреме, док са четвртим степеном има 2 лица. Са трећим степеном стручне спреме на евиденцији Националне службе за запошљавање их има 2, док их са другим степеном нема. Послове које обављају преко НСЗ су најчешће јавни радови чишћења депонија, у оквиру којих су ангажовани као ниско-квалификовани радници.
6.	Црвени крст Шид	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Црвени крст Шид се препознаје као значајан партнер ЛС у обезбеђивању социјалне заштите. У оквиру Народне кухиње обезбеђен је оброк за 370 корисника из градског подручја, али и околних села за кориснике који због старости или болести нису у могућности доћи по оброк. ✓ У Народној кухињи припрема се и дели укупно 1750 куваних obroка недељно. ✓ Простор Црвеног крста је додељен на коришћење друштву за помоћ МНРО Шид, а радионице са децом са сметњама у развоју одржавају се сваког уторка у сали Црвеног крста у сарадњи са МНРО. ✓ Број корисника радионице где су укључени и родитељи је од

		<p>15 до 25 лица.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Црвени крст Шид реализује већи број програмских активности за младе, децу из предшколске установе као и за старије суграђане. ✓ За старије суграђане посебно се организује активност “ За сунчану јесен живота” у оквиру којих се организују спортска такмичења, програми међугенерациске солидарности, традиционално Посело, посета Дому за стара лица Луана и др. ✓ Од 2015. године Црвени крст Шид је обухватио и рад са мигрантском популацијом кроз дистрибуцију хране и хигијене али и пружање психосоцијалне подршке кроз активности и радионице из програмских активности Црвеног крста
7.	Становање	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Иако на територији општине Шид Роми не живе у неформалним, сегрегисаним насељима, становање ромске заједнице има следеће карактеристике: правно нерегулисан статус, недовољна опремљеност инфраструктуром, пренасељеност и веома лош стамбени фонд, сиромашно окружење и што је правило, велика удаљеност од основних друштвених садржаја и сервиса. ✓ Већина Рома, не поседује ни одговарајућу документацију о власништву над својим домовима и земљиштем. ✓ Узроци лоших стамбених услова ромског становништва у свим насељеним местима општине Шид су настали из перспективе свеопштег сиромаштва у којем оно живи. Не ради се само о простом недостатку новца, него о сложеном проблему који обухвата општу ускраћеност, лоше образовање, слабе могућности запошљавања и неадекватан приступ социјалној и здравственој заштити. ✓ Већина ромске популације живи у стамбеним јединицама, чије су основне карактеристике: <ul style="list-style-type: none"> — нерегулисан имовинско-правни статус стамбених објеката, — недовољна опремљеност инфраструктуром, — пренасељеност, — веома мали број стамбених јединица, — непостојање минимума стамбених стандарда, — незадовољавајући ниво санитарно – техничких услова — неприступачност социјалних сервиса, — велика удаљеност од основних друштвених садржаја и сервиса и др.

SWOT АНАЛИЗА по областима

Анализа стања у локалној заједници по питањима унапређења положаја Рома извршена је кроз идентификовање досадашњих активности и резултата у овом домену и сагледавања позитивних капацитета и слабости локалне заједнице, као и могућности и препрека са којима се суочава у свом радном окружењу.

Област образовања

СНАГЕ <ul style="list-style-type: none">• Сарадња образовних институција са локалном самоуправом и Центром за социјални рад;• Препознавање потреба ромских породица од стране школских установа;• Обезбеђење мера за подршку деци током школовања;• Заинтересованост локалних институција и организација за сарадњу на унапређењу положаја Рома.	СЛАБОСТИ <ul style="list-style-type: none">• Недостатак потпуних и ажурираних података о обухваћености ромске деце образовним програмима;• Недовољна искоришћеност других извора финансирања - донатори;• Недовољна мотивисаност и информисаност родитеља ромске деце за укључивање и обезбеђивање континуитета у образовном систему;• Непостојање систематизованог појединачног радног места - Координатор за ромска питања.
МОГУЋНОСТИ <ul style="list-style-type: none">• Национални програми подршке Ромима у образовању• Доступност различитих фондова;• Програми афирмативних мера, стипендија;• Финансијска и нефинансијска изградња капацитета подршка организација – владиних и невладиних.	ПРЕПРЕКЕ <ul style="list-style-type: none">• Недовољно присуство питања ромске националне мањине у нашој јавности (маргинализација питања);• Низак ниво животног стандарда у земљи - изражено опште сиромаштво услед опште кризе;• Миграције ромских породица у земље ЕУ;• Рана удаја (традиција склапања раних бракова);

Област запошљавања

<p>СНАГЕ</p> <ul style="list-style-type: none">• Програми запошљавања финансирани од стране ЈЛС;• Сарадња НСЗ са канцеларијом за локални економски развој;• Постојање фондова за развој пољопривреде;• Заинтересованост локалних институција и организација за сарадњу на унапређењу положаја Рома.	<p>СЛАБОСТИ</p> <ul style="list-style-type: none">• Неповољна квалификациона структура;• Недостатак мотивације, као и низак ниво активације за укључивање у програме обука, тренинга и других мера;• Зависност од социјалних давања;• Незаступљеност ромске заједнице у јавним институцијама;• Недовољна искоришћеност других извора финансирања - донатори;
<p>МОГУЋНОСТИ</p> <ul style="list-style-type: none">• Донаторски програми у области запошљавања;• Национални програми подршке пољопривреди;• Програми подршке социјалном предузетништву.	<p>ПРЕПРЕКЕ</p> <ul style="list-style-type: none">• Неусклађеност понуде и потражње на тржишту рад;• Низак ниво животног стандарда у земљи - изражено опште сиромаштво услед опште кризе;• Мало радних места;• Забрана запошљавања у јавном сектору;• Непостојање подршке у периоду између запошљавања и наставка примања материјалне помоћи.

Област становања

<p>СНАГЕ</p> <ul style="list-style-type: none">• Добра сарадња релевантних институција у области становања;• Традиционално добри односи Рома и већинског становништва;• Заинтересованост локалних институција и организација за сарадњу на унапређењу положаја Рома.	<p>СЛАБОСТИ</p> <ul style="list-style-type: none">• Ограничена средства у буџету за област становања;• Нерешени имовински односи;• Непостојање квалитетне базе података о објектима;• Недовољна искоришћеност других извора финансирања - донатори;
<p>МОГУЋНОСТИ</p> <ul style="list-style-type: none">• Национални стратешки оквир у области становања;• Фондови и конкурси ЕУ;• Пројекти републичких агенција и министарстава;• Сарадња са међународним организацијама;• Закон о озакоњењу објеката.	<p>ПРЕПРЕКЕ</p> <ul style="list-style-type: none">• Низак ниво животног стандарда у земљи - изражено опште сиромаштво услед опште кризе.

Област здравствене заштите

<p>СНАГЕ</p> <ul style="list-style-type: none">• Дobar рад на терену и информисање становништва у унапређењу здравља и обезбеђивању доброг квалитета живота;• Здравство је препознато на локалном нивоу – добра сарадња и повезаност здравства;• Заинтересованост локалних институција и организација за сарадњу на унапређењу положаја Рома.	<p>СЛАБОСТИ</p> <ul style="list-style-type: none">• Неповећење ромске популације у здравствени систем;• Недовољан број превентивних услуга у сеоским срединама;• Недовољно посећивање лекара;• Неоверене здравствене књижице;• Непостојање здравствене медијаторке.
<p>МОГУЋНОСТИ</p> <ul style="list-style-type: none">• Законска регулатива у области здравља;• Активности предвиђене националном стратегијом и календаром јавног здравља Министарства здравља;• Донаторски програми за унапређење здравствене заштите;• Скрининг програми организовани од стране Министарства здравља;	<p>ПРЕПРЕКЕ</p> <ul style="list-style-type: none">• Забрана запошљавања у јавном сектору;• Одлазак медицинских кадрова у веће центре, иностранство.

ЦИЉЕВИ УНАПРЕЂИВАЊА ОБРАЗОВАЊА, ЗАПОШЉАВАЊА, ЗДРАВЉА И СТАНОВАЊА РОМА И РОМКИЊА У ОПШТИНИ ШИД

Општи и специфични циљеви:

У оквиру Локалног Акционог Плана за унапређење положаја Рома општине Шид дефинисан је један општи и више специфичних циљева у области становања, образовања, запошљавања, здравства, културе, медија и информисања.

Општи циљ овог акционог плана је: унапређење положаја Рома у Општини Шид, нарочито у областима становања, образовања, запошљавања и здравствене заштите, и стварање услова за њихову већу укљученост у друштвене токове.

Специфични циљеви су:

1. Укључивање Рома у образовни систем и обезбеђење континуитета у образовању
2. Повећање запошљивости Рома и Ромкиња и повећање конкурентности на тржишту рада
3. Унапређење здравственог стања и услова живота Рома
4. Побољшање услова становања
5. Унапређен социјални статус ромске популације путем оснаживања исте у све четири приоритетне области
6. Развијени програми оснаживања ромске популације за превазилажење сиромаштва коришћењем индивидуалних могућности и капацитета заједнице.

ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА ЛАП-А

Ресурси - буџет

Процењено је да ће за реализацију Локалног акционог плана за унапређење положаја Рома на територији општине Шид, за период од децембра 2020. до децембра 2024. године, бити укупно потребно 29.500.000,00 динара.

Процењена потребна средства за реализацију појединачних делова Локалног акционог плана износе:

- За област образовања: 10.300.000,00 динара,
- За област запошљавања: 5.500.000,00 динара,

- За област здравствене и социјалне заштите: 3.500.000,00 динара
- За област становања: 10.200.000,00 динара.

Детаљан годишњи буџет за сваку следећу годину примене Локалног плана биће урађен на основу разрађених годишњих планова за те године, након усвајања документа од стране Скупштине општине Шид.

Средства за реализацију овог Локалног плана обезбеђиваће се из различитих извора: делом из буџета локалне самоуправе, делом из донаторских буџета, односно помоћу пројеката који ће се развити на основу овог Локалног плана, као и из других доступних извора.

Постојећи ресурси потребни за имплементацију ЛАП-а

Општина Шид поседује одређен број стручних кадрова који су својим знањем и стеченим искуством дали значајан допринос у самој изради ЛАП-а, а наравно да ће активно учествовати и у имплементацији истог. То су стручни кадрови из Одељења за друштвене делатности, Одељења за урбанизам, стамбено-комуналне, имовинско-правне послове и заштиту животне средине, Општинске управе општине Шид, Центра за социјални рад, филијале Националне службе за запошљавање, школске управе, ромске невладине организације.

Механизми за примену, праћење и оцењивање ЛАП-а

Механизми за примену Локалног акционог плана за унапређење положаја Рома у општини Шид представљају локалне структуре, сет механизма и процедура уз које ће се осигурати успешно спровођење ЛАП-а. У оквиру локалних структура, разликују се:

1. Структуре за управљање процесом имплементације ЛАП-а и
2. Структуре које су оперативне и носе имплементацију ЛАП-а.

Структуре за управљање процесом имплементације Локалног акционог плана за унапређење положаја Рома у општини Шид представљају следећи органи и тела:

1. Скупштина општине Шид,
2. Председник општине Шид,
3. Радна група за имплементацију ЛАП-а.

Скупштина општине Шид усваја – доноси Локални акциони план за унапређење положаја Рома у општини Шид и обезбеђује сразмерна буџетска средства за његову реализацију. Скупштина најмање једном годишње разматра извештај о имплементацији ЛАП-а, постигнутим резултатима и приоритетним пројектима, врши евентуалне измене Локалног акционог плана.

Председник општине Шид одређује састав и именује радну групу за имплементацију ЛАП-а као тело које сачињавају представници свих сектора и

релевантних институција и организација заинтересованих за развој и унапређења услова становања Рома.

Радна група за имплементацију ЛАП-а испитује потребе грађана/ки, дефинише и предлаже стратешке приоритете, у сарадњи са надлежним институцијама, организацијама и општинским службама, утврђује предлоге годишњих акционих планова и износе потребних средстава за њихову реализацију. Радна група координира израду и прати имплементацију Локалног акционог плана за инклузију Рома у општини Шид и одговорна је за спровођење процеса мониторинга и евалуације. Радна група најмање једном годишње извештава СО о имплементацији ЛАП-а и постигнутим резултатима, предлаже СО евентуалне измене ЛАП-а и приоритетне пројекте. Радна група редовно консултује и информише јавност о процесу имплементације ЛАП-а и обезбеђује транспарентност у раду и адекватну друштвену подршку.

ПЛАН КОМУНИКАЦИЈЕ СА ЈАВНОШЋУ

Како би обезбедили што свеобухватнију партиципацију заинтересованих страна у изради овог документа, предлог Локалног акционог плана разматран је у оквиру електронске јавне расправе са обухватом свих конкретних сугестија и предлога заинтересованих страна који су допринели квалитету и оптималним решењима за најбољи интерес ромске популације на територији Општине Шид.

Након израде Локалног акционог плана промоција истог се наставља. Постоје разни начини промоције, али наша радна група је изабрала промоцију кроз медије, састанцима у самим институцијама и организацијама које су значајне и релевантне за успешну имплементацију документа.

АКЦИОНИ ПЛАН ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ ПОЛОЖАЈА РОМА 2020 – 2024

Општи циљ:	Унапређење инклузије Рома у Општини Шид, нарочито у областима становања, образовања, запошљавања и здравствене заштите, и стварање услова за њихову већу укљученост у друштвене токове.
-------------------	---

Специфични циљеви:	1. Укључивање Рома у образовни систем и обезбеђење континуитета у образовању
	2. Повећање запошљивости Рома и Ромкиња и повећање конкуретности на тржишту рада
	3. Унапређење здравственог стања и услова живота Рома
	4. Побољшање услова становања
	5. Унапређен социјални статус ромске популације путем оснаживања исте у све четири приоритетне области
	6. Развијени програми оснаживања ромске популације за превазилажење сиромаштва коришћењем индивидуалних могућности и капацитета заједнице.

ОБЛАСТ ОБРАЗОВАЊА

ЦИЉ	МЕРА	ЗАДАТАК	ИНДИКАТОР	НОСИЛАЦ АКТИВНОСТИ	МОНИТОРИНГ	ВРЕМЕНСКИ РОК	ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА
1. Планирање, подршка и потпуно укључивање Рома и Ромкиња образовни систем у Шиду	1.1.Израда базе података о броју ромске деце предшколског и школског узраста у њено редовно ажурирање	Прикупити и ажурирати податке за базу података (број деце и младих, образовни статус)	Редовно ажурирање базе података о деци која доспевају за упис у ППП и ОШ – број деце	Локална самоуправа Основне школе Предшколска установа	Радна група ЛАП-а Локална самоуправа	Континуирано током имплементације ЛАП 2020-2024	100.000 динара Извор: Буџет локалне самоуправе и донатори
	1.2.Подршка деци и породици у образовном систему	Организовати информативне састанке са родитељима у ромским насељима о целодневним, полудневним или специјализованим програмима намењених деци	Број одржаних састанака са родитељима у ромским насељима Број информисаних породица Број деце	Педагози Васпитачи	Радна група ЛАП-а	Континуирано током имплементације ЛАП 2020-2024	100.000 динара Извор: Буџет локалне самоуправе
	2.1. Обезбедити бесплатно за социјално угрожену ромску децу у	Прикупљање података о социјално угроженој деци	Обезбеђена новчана средства Припрема списка	Локална самоупра Основне школе	Радна група ЛАП-а Мобилни тим	Континуирано током имплементације ЛАП 2020-2024	Ужина 2.350.0000 динара

<p>2.Материјална и финансијска подршка ромским ученицима у школама</p>	<p>предшколском и основношколском образовању: - ужину за предшколску и школску децу - уџбенике и школски прибор</p> <p>2.2. Обезбеђивање услова за континуирано похађање образовног система и спречавање осипања деце из образовног система, посебно девојчица.</p> <p>2.3. Финансирање трошкова боравка деце ромске националности у целодневном боравку Предшколске установе</p>	<p>Организовање хуманитарне помоћи и набавка ужине, уџбеника, школског прибора</p> <p>Покривање трошкова боравка ромске деце у предшколским и школским установама</p>	<p>ученика</p> <p>Додела материјалне и финансијске помоћи</p>	<p>Предшколска установа</p>			<p>Уџбеници и школски прибор 2.400.000 динара</p> <p>Извор: Буџет локалне самоуправе и донатори</p>
---	---	---	---	-----------------------------	--	--	---

	2.4. Описмењавање одраслих који нису завршили основно образовање кроз укључивање у ванредно основношколско образовање	Прикупити податке о заинтересованим Ромима Информисати Роме о могућностима основног образовања одраслих Организовати ванредно завршавање основног образовања	Формирана база података Број полазника који су заинтересовани	Локална самоуправа	Радна група ЛАП-а Мобилни тим	Континуирано током имплементације ЛАП 2020-2024	200.000 динара Извор: Буџет локалне самоуправе
	2.5. Омогућити курсеве за преквалификацију и доквалификацију за заинтересоване полазнике	Организовање курсева за преквалификацију и доквалификацију за заинтересоване полазнике	Формирана база података заинтересованих полазника Број полазника Број курсева	Локална самоуправа	Радна група ЛАП-а Мобилни тим	Континуирано током имплементације ЛАП 2020-2024	500.000 динара Извор: Буџет локалне самоуправе и донатори

3.Реализација радионица, семинара и обука наставног кадра	3.1.Увођење педагошких асистената у установама где их још увек нема, а неопходни су	Контактирати Министарство просвете, науке и технолошког развоја и поднети захтеви	Број нових педагошких асистената у образовним установама	Образовне установе	Радна група ЛАП-а	Континуирано током имплементације ЛАП 2020-2024	За ову активност Министарство просвете, науке и технолошког развоја обезбеђује средства
	3.2. Сензибилизација постојећег наставног кадра за сарадњу са ромским породицама	Организовати информативне састанке, семинаре у школама	Број одржаних састанака Број присутних наставника/професора	Локална самоуправа Школе	Радна група ЛАП-а	Континуирано током имплементације ЛАП 2020-2024	150.000 динара Извор: Буџет локалне самоуправе и донатори

4. Подршка образовању средњошколцима и студентима ромске националности, уз посебну подршку девојкама	4.1. Унапређење средњошколског образовања Рома кроз подршку, награђивање и стимулацију ученика са већим успехом и редовним похађањем наставе	Пружити подршку ромској деци приликом уписа у средњу школу – набавка уџбеника, финансирање уписа Информисати Роме о спровођењу конкурса за доделу новчане помоћи Подржати прикупљање потребне документације за конкурс Радити на афирмацији девојчица и охрабрењу да уписују средње школе и факултете	Број уписаних средњошколаца и средњошколки Број награђене деце Број девојака које су уписале/завршиле средње школе и факултете Број младих који су успешно уписали средње школе и факултете	Школе- педагози, психолози Локална самоуправа	Радна група ЛАП-а	Континуирано током имплементације ЛАП 2020-2024	500.000 динара Извор: Буџет локалне самоуправе и донатори	
	4.2. Обезбедити припрему деце и младих за успешно полагања матуре и упис у средње школе и на факултете	(This cell content is merged into the previous row's cell)	(This cell content is merged into the previous row's cell)	(This cell content is merged into the previous row's cell)	(This cell content is merged into the previous row's cell)	(This cell content is merged into the previous row's cell)	(This cell content is merged into the previous row's cell)	(This cell content is merged into the previous row's cell)
	4.3. Обезбедити смештај у ученичке домове и месечне карте за ђаке који путују	Организовати конкурс и обезбедити смештај	Број пријављених средњошколаца	Локална самоуправа	Радна група ЛАП-а	Континуирано током имплементације ЛАП 2020-2024	500.000 динара Извор: Буџет локалне самоуправе	

	<p>4.5. Информативне радионице са децом са посебним акцентом на девојчице о потреби основношколског образовања односно већој прихваћености, а мањем отпору према сваком виду образовања</p> <p>4.6. Организовати додатну подршку стручних радника (дефектолога, логопеда и других специјалиста) за рад са децом сметњама у развоју</p>	<p>Анимирати што већи број ромске деце</p> <p>Организовати радионице на месечном нивоу</p> <p>Организовати додатну стручну подршку у току 2020 до 2024 године</p>	<p>Број одржаних радионица</p> <p>Број учесника/ца радионица</p> <p>Број ромске деце која имају сметње у развоју и која су добила додатну стручну подршку</p>	<p>Основне школе</p> <p>Школе</p> <p>Предшколска установа</p> <p>Специјализовани центри за децу са сметњама у развоју</p>	<p>Радна група ЛАП-а</p> <p>Радна група ЛАП-а</p>	<p>Континуирано током имплементације ЛАП 2020-2024</p> <p>Континуирано током имплементације ЛАП 2020-2024</p>	<p>300.000 динара</p> <p>Извор: Буџет локалне самоуправе и донатори</p> <p>300.000 динара</p> <p>Извор: Буџет локалне самоуправе и донатори</p>
<p>5. Рад удружења грађана у реализацији ЛАП-а</p>	<p>5.1. Суфинансирање и финансирање пројеката удружења грађана из четири приоритетне области (образовање, здравље, запошљавање, становање Рома и др.)</p> <p>5.2. Подршка ромским удружењима у организовању културних и других манифестација ради очувања у неговању</p>	<p>Имплементација општинских конкурса минимум једном годишње</p> <p>Обезбедити средства за културне и друге манифестације</p>	<p>Реализован конкурс</p> <p>Број одобрених пројеката</p> <p>Извештаји о реализацији пројеката</p> <p>Број организованих манифестација</p> <p>Број укључених ромских удружења</p>	<p>Локална самоуправа</p> <p>Ромска удружења</p>	<p>Радна група ЛАП-а</p>	<p>Континуирано током имплементације ЛАП 2020-2024</p>	<p>2.000.000 динара</p> <p>Извор: Буџет локалне самоуправе и донатори</p> <p>500.000 динара</p> <p>Извор: Буџет локалне самоуправе и донатори</p>

	културе и традиције						
6. Рад Радне групе за имплементацију ЛАП-а за образовање	6.1. Редовни састанци 6.2. Учествовање на семинарима	Одржавање редовних састанака	Примењено знање Договори, закључци радне групе, покренуте иницијативе	Радна група	Радна група ЛАП-а	Континуирано током имплементације ЛАП 2020-2024	За ову меру нису потребна додатна средства
						УКУПНО:	10.300.000,00

ОБЛАСТ ЗАПОШЉАВАЊА

ЦИЉ	МЕРА	ЗАДАТАК	ИНДИКАТОР	НОСИЛАЦ АКТИВНОСТИ	МОНИТОРИНГ	ВРЕМЕНСКИ РОК	ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА
1. Унапређење предузетничких иницијатива код Рома и Ромкиња на територији Општине Шид	1.1. Информисање незапослених Рома и Ромкиња о могућностима и условима за започиња сопственог посла кроз организацију едукативно-информативних трибина 1.2. Едукација и пословна оријентација за самозапошљавање, као и обука за израду бизнис	Организовати информативне састанке Организовати обуке у сарадњи са НСЗ Формирати и спровести програм за пружање субвенција,	Број информисаних Рома. Број Рома којима су одобрена средства Број одобрених субвенција за самозапошљавање	Локална самоуправа Национална служба за запошљавање (НСЗ)	Радна група ЛАП-а	Континуирано током имплементације ЛАП 2020-2024	800.000 динара Извор: Буџет локалне самоуправе

	плана. 1.3.Спровођење субвенција за самозапошљавање,						
2.Подстицаји и подршка послодавцима за отварање и опремање радних места намењених запошљавању Рома и Ромкиња	2.1.Подизање свести послодаваца о значају запошљавања Рома и Ромкиња кроз индивидуалне обиласке 2.2.Субвенције послодавцима за отварање и опремање нових радних места. 2.3. Субвенција доприноса за обавезно социјално осигурање по члану 45. Закона о доприносима 2.4.Сензибилизац ија послодаваца за запошљавање Ромкиња (афирмативна акција)	Организовати индивидуалне састанке у сарадњи са НСЗ Формирати и спровести субвенције за нова радна места Информисати послодаваце о могућностима субвенционисања Инфирмисање послодаваца о значају запошљавања жена	Број послодаваца информисаних о значају запошљавања Рома Број новозапослених Рома и Ромкиња Број Рома и Ромкиња за које су послодавци остварили право на субвенцију	НСЗ Локални савет за запошљавање	Радна група ЛАП-а	Континуирано током имплементације ЛАП 2020-2024	2.200.000 динара Извор: Буџет локалне самоуправе и донатори

3.Повећање запошљивост и Рома и Ромкиња	<p>3.1.Реализација мотивационог семинара намењеног незапосленим лицима ромске националности.</p> <p>3.2.Укључивање незапослених Рома и Ромкиња у постојећи програм НСЗ додатног образовања и обука, као и кроз нове програме</p> <p>3.3.Креирање посебних програма обука намењених Ромима и Ромкињама на основу дефицитарних занимања и заинтересованост</p> <p>3.4.Информисање незапослених Рома и Ромкиња за активно тражење посла кроз сајмове запошљавања.</p>	<p>Организовати додатно стручно оспособљавање на основу дефицитарних занимања за минимум 50 полазника</p> <p>Мотивисати и информисати Роме и Ромкиње о постојећим програмима НСЗ</p> <p>Израдити програм обука и спровођење</p> <p>Организовати сајам за запошљавање једном годишње</p>	<p>Број информисаних лица ромске националности. Реализован семинар.</p> <p>Број Рома и Ромкиња укључених у програме. Креиран програм обука.</p> <p>Број укључених Рома и Ромкиња у активно тражење посла.</p> <p>Број новозапослених/запослених Рома и Ромкиња</p>	<p>Локална самоуправа</p> <p>НСЗ</p>	<p>Радна група ЛАП-а</p>	<p>Континуирано током имплементације ЛАП 2020-2024</p>	<p>500.000 динара</p> <p>Извор: Буџет локалне самоуправе и донатори</p>
4.Организовање и укључивање	<p>4.1 Финансирање за јавне радове на нивоу локалне</p>	<p>Расписати јавни позив на нивоу локалне</p>	<p>Број поднетих предлога пројеката</p>	<p>Локална самоуправа</p>	<p>Радна група ЛАП-а</p>	<p>Континуирано током имплементације</p>	<p>2.000.000 динара</p> <p>Извор: Буџет</p>

незапослених Рома и Ромкиња у програме јавних радова	самоуправе 4.2. Информативна кампања и мотивисање незапослених Рома и Ромкиња за запошљавање у јавним радовима 4.3 Пружање помоћи извођачима радова у припреми предлога и током спровођења пројеката јавних радова	самоуправе ради спровођења јавних радова Организовати информативну кампању	Број ангажованих Рома Број информисаних Рома	НСЗ		ЛАП 2020-2024	локалне самоуправе и донатори
5. Рад радне групе за имплементацију ЛАП- а за запошљавање	5.1.Редовни састанци	Одржавање редовних састанака радне групе	Договори Закључци Радне групе покренуте	Локална самоуправа	Радна група ЛАП-а	Континуирано током имплементације ЛАП 2020-2024	За ову меру нису потребна додатна средства
						УКУПНО:	5.500.000,00

ОБЛАСТ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ

ЦИЉ	МЕРА	ЗАДАТАК	ИНДИКАТОР	НОСИЛАЦ АКТИВНОСТИ	МОНИТОРИНГ	ВРЕМЕНСКИ РОК	ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА
1. Утврђивање здравственог стања ромске популације на територији општине Шид	1.1. Израда базе података о здравственом стању становника ромске националности и допуна базе	Прикупљање података о здравственом стању припадника ромске националне мањине Евидентирање припадника ромске заједнице који су хронично оболели како би им се указала додатна подршка Ангажовати здравственог медијатора у сарадњи са Министарством здравља	Извршено анкетање Извештај о тренутној ситуацији Број тешко оболелих припадника ромске заједнице	Дом здравља	Радна група ЛАП-а	Континуирано током имплементације ЛАП 2020-2024	200.000 динара Извор: Буџет локалне самоуправе и донатори За ангажовање здравственог медијатора је задужено Министарство здравља

<p>2. Повећање нивоа знања о значају превентивне контроле здравља</p>	<p>2.1. Едукације становника ромских насеља о значају здравља, здравственој заштити и очувању здравља</p> <p>2.2. Едукације о значају здравља, здравственој заштити и очувању здравља у предшколској и школској установе</p>	<p>Изградити заједнички програм едукације</p> <p>Организовати едукације</p>	<p>Израђен програм едукације</p> <p>Спроведена едукација у ромским насељима и предшколској и школској установи</p>	<p>Дом здравља</p>	<p>Радна група ЛАП-а</p>	<p>Континуирано током имплементације ЛАП 2020-2024</p>	<p>500.000 динара Извор: донатори</p>
<p>3. Побољшање доступности здравствене заштите за ромску популацију</p>	<p>3.1. Суфинансирање медикамената и медицинских помагала за припаднике ромске националности</p> <p>3.2. Периодично окупљање радне групе и разматрање постојећих проблема ради реализације мера из ЛАП-а</p> <p>3.3. Информативне радионице о значају очувања здравља код девојчица, значај</p>	<p>Пружити материјалну помоћ Ромима за набавку медикамената</p> <p>Организовати информативне радионице/семинаре у ромским насељима и школама са девојчицама/родитељима</p>	<p>број суфинансираних медикамената и помагала</p> <p>Број ангажованих медијатора</p> <p>Број информисаних породица/мајки/девојчица</p> <p>Број одржаних радионица</p>	<p>Локална самоуправа</p> <p>Министарство здравља</p> <p>Дом Здравља</p> <p>стручни сарадници</p> <p>Ромска удружења грађана</p>	<p>Радна група ЛАП-а</p>	<p>Континуирано током имплементације ЛАП 2020-2024</p>	<p>2.000.000 динара</p> <p>Извор: Буџет локалне самоуправе и донатори</p> <p>300.000 динара Извор: Буџет локалне самоуправе и донатори</p>

	школовања као и последице склапања раних бракова						
4. Унапређење животног окружења у ромској заједници	<p>4.1. Анализа хигијенско епидемиолошких услова у ромским насељима</p> <p>4.2 Предузимање активности од стране локалне самоуправе на побољшању услова живота – ангажовање комуналне и грађевинске инспекције.</p>	<p>Спровести анализе и поднети извештај</p> <p>Реализовати активности које су неопходне за унапређење услова живота Рома, на основу података из извештаја</p> <p>Израдити пројекте за реализацију активности за побољшање услова живота и конкурисати на релевантне позиве</p>	Извештај о налазима записници	<p>Локална самоуправа</p> <p>Хигијенско епидемиолошка служба здравственог центра</p> <p>Комунална, грађевинска инспекција</p> <p>Санитарна инспекција</p>	Радна група ЛАП-а	Континуирано током имплементације ЛАП 2020-2024	<p>500.000 динара</p> <p>Извор: Буџет локалне самоуправе и донатори</p>
5. Рад радне групе за имплементацију у ЛАП- а за здравље	Редовни састанци	Одржавање редовних састанака радне групе	Договори Закључци Радне групе покренуте	<p>Локална самоуправа</p> <p>Здравствени медијатор</p>	Радна група ЛАП-а	Континуирано током имплементације ЛАП 2020-2024	За ову меру нису потребна додатна средства
						УКУПНО:	3.500.000,00

ОБЛАСТ СТАНОВАЊА

ЦИЉ	МЕРА	ЗАДАТАК	ИНДИКАТОР	НОСИЛАЦ АКТИВНОСТИ	МОНИТОРИНГ	ВРЕМЕНСКИ РОК	ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА
1. Ажурирање мапирања услова живљења Рома	1.1.Спровођење истраживања социо-демографских и стамбених прилика и потреба ромских домаћинстава /упоређивање са претходним резултатима/	Извршити анкетање Обрадити прикупљене упитнике Објавити резултате и написати извештај са дефинисаним критеријумима и приоритетима	Израђена база података о стамбеним потребама Рома, као и извештај	Локална самоуправа	Радна група ЛАП-а	Континуирано током имплементације ЛАП 2020-2024	200.000 динара Извор: Буџет локалне самоуправе
2.Унапређивање услова живота Рома	2.1. Куповина сеоских кућа за ромске породице и изградња стамбених зграда за колективно становање				Радна група за имплементацију ЛАП-а Мобилни тим	Континуирано током имплементације ЛАП 2020-2024	Извор: 5.000.000 динара донатори

	2.2. Извођење радова на постојећим стамбеним јединицама	Израда техничке документације и прибављање потребних одобрења и сагласности Радови на објектима/ реконструкција, санација, адаптација, инвестиционо и текуће одржавање до нивоа основних стамбених стандарда	Стамбени објекти доведени до нивоа који испуњавају важеће стамбене и хигијенске услове. Употребна дозвола за све стамбене објекте	Локална самоуправа Надзорни орган (именована особа) за праћење извођења грађевинских радова	Радна група ЛАП-а	Континуирано током имплементације ЛАП 2020-2024	5.000.000 динара донатори Извор: Буџет локалне самоуправе и донатори
3. Рад Радне групе за имплементацију у ЛАП-а	3.1.Редовни састанци 3.2.Учествовање на семинарима	Одржавање редовних састанака	Број састанака Број семинара	Радна група	Радна група ЛАП-а	Континуирано током имплементације ЛАП 2020-2024	За ову меру нису потребна додатна средства
						УКУПНО:	10.200.000,00

На основу одредбе члана 20. став 1. тачка 5. и члана 32. став 1. тачка 20 Закона о локалној самоуправи („Сл. гласник РС“ број: 129/07, 83/14 -др. закон, 101/16-др. закон и 47/18) и члана 16. став 1. тачка 5. и 41. став 1. тачка 46. Статута Општине Шид („Службени лист општине Шид“ број: 1/19), Стратегије за социјално укључивање Рома и Ромкиња у Републици Србији за период од 2016 до 2025 године („Сл. гласник РС“ број: 26/16) Скупштина општине Шид, на седници одржаној дана 30.12.2020. године, донела је

ОДЛУКУ

УСВАЈА СЕ Локални акциони план за унапређење положаја Рома на територији општине Шид за период од децембра 2020-децембра 2024. године. која се налази у прилогу ове Одлуке.

Ова Одлука ступа на снагу осмог дана, од дана објављивања у „Службеном листу општине Шид“.

СКУПШТИНА ОПШТИНЕ ШИД

Број: 011- 297/II-20
Дана:30.12.2020.
Шид

ПРЕДСЕДНИК
Тихомир Стаменковић, дипл. инж. тех.